

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Зважаючи на інтенсивність розвитку суспільства, всезростаючі потреби людства, автомобіль став невід'ємною частиною життя людини.

Україна звичайно поступається за рівнем автомобіле забезпеченості найближчим сусідам. В Угорщині, Чехії, Польщі на 1000 осіб припадає більше 300 автомобілів, тоді як в Україні лише 178 авто. Однак наша країна має великі перспективи розвитку як внутрішнього ринку, так і галузі в цілому.

Автомобілебудування, як і автомобільний ринок України, має ряд особливостей:

1. Автомобілебудівний потенціал України було закладено ще в радянські часи. До 1991 року до автомобілебудівного комплексу України входило 4 автомобільних заводи: для виготовлення легкових автомобілів – Запорізький і Луцький автозаводи; для виробництва вантажних автомобілів – Кременчуцький автозавод; для виробництва автобусів – Львівський автобусний завод. Проектна річна потужність становила: Запорізького автозаводу – 300-350 тис. од., Луцького автозаводу – 17 тис. од., Кременчуцького автозаводу – 35 тис. од. і Львівського автозаводу – 16 тис. од. Автомобілебудівні заводи обслуговували понад 60 підприємств України, які випускали комплектуючі, та понад 300 підприємств різних галузей СРСР. Втрата колишніх ринків і нерозуміння нових умов ведення діяльності призвели до досягнення у 2000 році історичного мінімуму виробничої активності автомобілебудівної галузі України.

2. Поштовхом до відродження вітчизняного, в першу чергу легкового, автомобілебудування стало налагодження партнерських відносин із південнокорейськими автовиробниками Daewoo, Kia, Hyundai щодо спільного виробництва автомобілів і організації автоскладальної діяльності на базі українських автозаводів. Початок 2000-х років можна вважати розквітом вітчизняної автомобільної промисловості. Українські інвестори вклали понад 1 млрд. дол. США у розбудову таких сучасних підприємств, як: завод «Єврокар» на Закарпатті – проект, розрахований на випуск до 100 тис. авто на рік; завод корпорації «Богдан» у Черкасах – нове сучасне підприємство з повним циклом виробництва до 150 тис. авто на рік; оновлення і масштабне переоснащення Запорізького автомобільного заводу (150 тис. авто на рік) і цілого ряду інших виробництв. Тільки на автоскладальних підприємствах працювало понад 37 тис. чоловік. Частка галузі в загальному обсязі ВВП сягнула 4%, а її експортна виручка становила майже 900 млн. дол. США.

3. 2008 р. став фатальним для вітчизняної автомобільної промисловості. У зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі було скасовано преференції для вітчизняних автовиробників та знижено ставку ввізного мита на імпортовані автомобілі. Автомобілебудівний комплекс України не був готовий ефективно конкурувати із зарубіжними автоконцернами. За прикриттям збігом обставин саме в час, коли вітчизняні автовиробники залишилися без державної протекції та в нових умовах господарювання, економіка України зазнала негативного впливу світової фінансової кризи. Як наслідок, у 2009 р. обсяги виробництва автомобілів в Україні скоротилися на 83,6% – це найсуттєвіше зменшення випуску автомобілів країною у світі.

4. Сьогодні автомобілебудування України представлене лише шістьма підприємствами – ПАТ «ЗАЗ» (з 2016 р. носить назву ПрАТ «Промавтоінвест»), корпорація «Богдан», ПрАТ «Єврокар», Корпорація «Еталон», ПрАТ «Автобусний Часівоярський завод», ПАТ «Черкаський автобус». Єдиним виробником легкових автомобілів залишився ПрАТ «Єврокар», що випустив у 2019 році 6253 шт. автомобілів. 73% всіх випущених автобусів (із 875 шт у звітному році) належить корпорації «Еталон» та ПАТ «Черкаський автобус», що випускає левову частку і вантажних автомобілів (121 авто із 136 вироблених у 2019 році).

Динаміка виробництва автомобілів продемонстрована на рис.1.

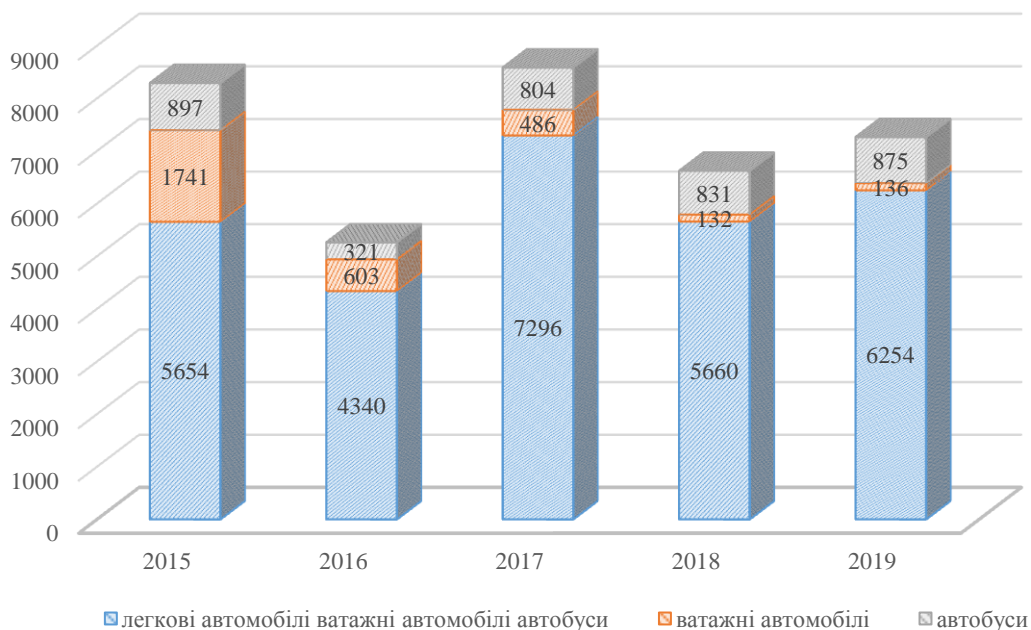

Рис.1.Обсяги виробництва автомобілів в Україні 2015-2019 рр. *шт*

Впродовж аналізованого періоду, найбільші обсяги виробництва характерні для 2017 року- 8586 авто, що на 294 авто більше ніж у 2015 році. Найменші показники притаманні 2016 року. Таким чином, виробництво автомобілів в Україні не має стійкої, яскраво вираженої тенденції, роки падіння змінюються роками незначного поживлення . Виробничі показники знаходяться на дуже низькому рівні, порівняно з виробничими потужностями.

За попередніми даними Укравтопрому, на українських заводах в січні 2020 року було виготовлено 849 одиниць автотранспортних засобів, що на 5% менше, ніж в тому ж місяці минулого року.

Нагадаємо, що наявні в Україні виробничі потужності дозволяють випускати в місяць більше 30 тис. од. автотранспорту.

Січнева збірка легкових автомобілів зменшилася на 5% до 787 шт. Як і роком раніше, всю статистику по легковим авто продовжує формувати великовузлове складання на заводі «Єврокар».

Випуск автобусів скоротився на 10% до 54 шт.

Найбільше автобусів, як і раніше, виготовив ПАТ «Черкаський автобус» - 30 шт. На Часівоярському заводі випустили 13 автобусів, Чернігівський автозавод зробив 10 шт. і один автобус був вироблений на ЗАЗі. Про виробництво комерційних автомобілів в минулому місяці відзвітував тільки ПАТ «Черкаський автобус» - 8 машин.

Автомобільний попит в Україні задовольняється за рахунок експорту. Ринок легкових автомобілів країни представлений продукцією майже всіх провідних світових виробників.

У минулому 2019 році імпорту легкових автомобілів обійшовся Україні в 3,6 млрд. дол. США. На цю суму за рік в країну в режимі імпорту було ввезено близько 544 тис. авто, що в 2,4 рази більше, ніж в 2018 р.

При цьому закупівлі нових легкових автомобілів вирости на 28% до 95,6 тис. шт., а імпорту старих машин збільшився в 2,9 рази в порівнянні з попереднім роком і склав 448,4 тис. шт. Найбільшим постачальником нових легкових автомобілів в 2019 році стала Японія (було ввезено 19,4 тис. нових машин на суму \$ 469,3 млн).

На старих автомобілях більше всіх заробила Німеччина, з якої українці імпортували 118,6 тис. легкових авто з пробігом, залишивши в ФРН більше \$ 535,9 млн. Лідери ринку легкових автомобілів серед імпортерів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Топ-5 брендів-лідерів ринку легкових автомобілів в Україні в 2015-2019 рр

Місце	Бренди-лідери ринку легкових автомобілів за роками				
	2015	2016	2017	2018	2019
1	Toyota	Toyota	Toyota	Toyota	Renault
2	Renault	Renault	Renault	Renault	Toyota
3	ZAZ	Volkswagen	Volkswagen	Volkswagen	Skoda
4	Nissan	Skoda	Skoda	Nissan	Kia
5	Ford	Kia	Kia	Skoda	Volkswagen

Таким чином, практично незмінним лідером ринку легкових автомобілів в Україні в останні роки залишається бренд Toyota. Відносно стабільність ринкових позицій демонструють також легкові автомобілі брендів Renault, Volkswagen, Nissan, Škoda, Ford.

Обсяги виробництва у автомобілебудівній галузі України з кожним роком зменшуються. Лідером продажу на вітчизняному ринку стала імпортна продукція. Будучи країною з величезним потенціалом, ми неспроможні конкурувати на міжнародному рівні в галузі автомобілебудування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Асоціація автовиробників України «Укравтпром» URL: <http://ukrautoprom.com.ua/ru/> <http://ukrautoprom.com.ua/ru/> (дата звернення: 20.02.2020).
2. Григор'єва Ю.А. Специфіка розвитку автомобілебудівного ринку України // Економіка: реалії часу. 2016. №3. С. 124-133.
3. Мельник В. Автомобилестроение в Украине близко к коматозному состоянию. URL: <http://newsep.com.ua/new/881> <http://newsep.com.ua/new/881> (дата звернення: 18.02.2020).
4. Ткаліч Т.І., Загорюлько Ю.І. Перспективи розвитку автомобілебудування України в умовах глобальних викликів // Економічні студії. 2017. №2. С.46-49.